

Од краја последњег већег рата, неких седамдесет година, међународни мир је чуван претњом нуклеарне бомбе. Због своје јединствене способности да разори свет, бомба је суштински изменила реалитете међународне политике. Ипак, њен утицај на глобалну стабилност почео је да слаби, како је све више земаља развијало сличне деструктивне капацитете.

Амерички монопол на нуклеарно оружје трајао је мање од једне деценије. Његова улога да изазове страх, смањила се средином 1950-тих година, али постојање америчког нуклеарног оружја било је још увек довољно кредибилно да пркоси совјетском наметању копнене блокаде крајем 1940-тих година, са циљем да се Сједињене Државе повуку из Берлина, док су током 1960-тих, САД успеле да издејствују повлачење совјетског нуклеарног оружја са Кубе.

Како год, крајње решење кубанске ракетне кризе, мање је представљало победу само једне стране, а више комбинацију претњи и политичких компромиса зарад спасавања образа, између две суперсиле. Не само да су се Сједињене Државе јавно обавезале да никад неће напасти Кубу, већ су се такође тајно сагласиле да повуку своје „Јупитер“ ракете из Турске.

У ствари, отприлике две деценије након увођења таквог оружја у међународне послове, Америка је морала у све већој мери да узима у обзир совјетске интересе, у контексту у којем је нуклеарно оружје доприносило очувању мира, посебно у условима могућег паритета у вођењу рата. У сваком случају, (полу)ексклузивно поседовање нуклеарног оружја у раним фазама Хладног рата од стране само две суперсиле, дало им је специјалан статус изузетне глобалне одговорности, у којој је једна суперсила разумевала другу, и ниједна није била склона да изазове конфронтацију која би генерисала узајамну катастрофу.

У скорије време, глобална стабилност је била угрожена сталним непомирљивим сучељавањима, укључујући и главне силе, али опет не изискујући употребу нуклеарног

Како одговорити на стратешку несигурност у турбулентном троуглу САД-Русија-Кина?

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

оружја. Како је амерички нуклеарни стратегијски монопол слабио, Сједињене Државе су покушале да створе преимућства другде, посебно у мирољубивој сарадњи са комунистичком Кином под Денг Сјаопингом. 1980-тих година, две силе су чак и неформално сарађивале, како би руску инвазију на Авганистан учиниле скупљом и коначно бесплодном, али избегавајући претњу срљања у нуклеарни рат.

Крајем те деценије, и на почетку XXI века, основна подела глобалне моћи суштински је измењена. Америка и Русија су и даље главни ривали, али Кина, са својим скромнијим нуклеарним оружјем, помаља се све крупнија на далекоисточном хоризонту. Иако се америчко-кинески однос није развио у свеобухватни савез, селективна и понекад тајна сарадња постала је једна од његових главних карактеристика.

Следствено, три главна власника глобалне моћи су мање склони да прибегну нуклеарним провокацијама, али ако се жели избегавање великог конфликта, онда опрез и сарадња морају да превладају између Сједињених Држава, Кине и Русије.

Постсовјетски изазови Русије

За Русију, ситуација у региону постаје све тежа. Бивше не-руске чланице Совјетског

Како одговорити на стратешку несигурност у турбулентном троуглу САД-Русија-Кина?

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

Савеза, сада отворено исказују своју независност и одбијају да учествују у било каквој структури која подсећа на бивши СССР. Централноазијске републике, већином исламске вере, постале су одлучне да претворе своју почетну, тек номиналну независност у истинску државност. Такве аспирације деле и словенске, и руско-православне државе попут Белорусије и Украјине, које су сада обе посвећене засебној државности, властитој застави, оружаним снагама и ближим везама са Европом.

У међувремену, кинеска стратешка пенетрација у Централну Азију, са циљем стицања директног комерцијалног приступа Европи, већ је подстакла значајно смањење руске економске доминације над источним делом бившег Совјетског Савеза.

Земља

Становништво у милионима

Кина

1,371 (40 милиона дуж граничне реке на Далеком истоку)

Русија

144,1 (6 милиона на Далеком истоку)

бивши СССР

Како одговорити на стратешку несигурност у турбулентном троуглу САД-Русија-Кина?

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

286,7 (144,6 у Русији)

Тренутно, чини се, да кинески однос са Русијом нуди Пекингу нешто привлачнију краткорочну алтернативу, мада обе стране имају историјске неспоразуме, који их наводе на узајамну сумњу око намера оне друге стране. Зато је амбициозна кинеска иницијатива – један појас, један пут у централној Азији – проузроковала узнемиреност у Москви која је опрезно подстицала локално успоравање развоја планираног кинеског комерцијалног пута ка Европи.

Руска покрајина – Амурска област (са плавим пругама) има 830 хиљада становника. У целокупном далекоисточном федералном округу Русије живи 6 милиона становника. Са друге стране границе, између Кине и Русије, на реци Амур, у кинеској покрајини Хејлунгџанг (са црвеним пругама) живи 40 милиона људи.

Размера овог контраста могла би да изазове геополитичке проблеме између Кине и Русије у не тако далекој будућности. На дужи рок, ипак, за Русију, најзлокобније од свега, могла би да буде раширена нада међу неким кинеским војним руководиоцима, да ће Кина напослетку да поврати велике просторе далекоисточног Сибира, које је царска Русија силом стекла средином претпрошлог века. Удаљени и ненасељени крајеви Азије, могли би тако да постану дугорочан циљ кинеске визије сопствене геополитичке обнове.

У сваком случају, Русија је суочена са све комплекснијим односима са Кином и САД, што неизбежно ограничава њене дугорочне амбиције. Русија може да реализује своје аспирације – лишена заблуде о континенталној надмоћи – ако се развије у водећег играча у самој Европи.

Сједињене Државе не смеју да третирају Кину као непријатеља

У исто време, треба признати, да је америчка политика према Кини постала двосмисленија и лишена стратешке визије, што је било тако карактеристично деценију-две раније, када је однос између Пекинга и Вашингтона био врло срдачан.

Сједињене Државе морају бити обазриве када је реч о великој опасности коју представља формирање стратешког савеза Русије и Кине, који би делимично био изазван њиховим властитим унутрашњим идеолошким и политичким импулсом, а делимично непромишљеном политиком Сједињених Држава. САД не би требало да поступају према Кини као да је она већ непријатељ; важно је да се не даје првенство Индији као америчком најважнијем савезнику у Азији. То би скоро па гарантовало ближе повезивање између Кине и Русије. Ништа није опасније по Сједињене Државе од таквог блиског повезивања.

Не изненађује да америчка улога у политички пробуженој Евроазији постаје све дефанзивнија. Сједињене Државе су парцијално присутне у региону – преко пацифичких острва које контролишу – демонстрирајући тако амерички интерес за евроазијску безбедност. САД су отворено посвећене одбрани Јапана и Јужне Кореје. Али, таква посвећеност зависи од стратешког опреза, као и одлучности.

Сједињене Државе морају такође да буду спремне да бране западну и централну Европу. Оне морају да буду спремне да војно реагују упркос, можда чак и због међународне сумње која се тиче америчке одлучности и спремности да се дејствује.

Стога је, што се тиче Европе, суштински важно да Америка недвосмислено саопшти Кремљу, да неће бити пасивна, да не планира велику политичку или војну контрапретњу

Како одговорити на стратешку несигурност у турбулентном троуглу САД-Русија-Кина?

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

како би изопштила Русију, али да Русија мора да зна, да ће се десити масовна поморска блокада руских маритимних приступа Западу, ако руске трупе буду употребљене да се окупира главни град Летоније, или да се нападне Талин, главни град сада независне Естоније. Западна блокада балтичког басена и његове луке Санкт Петербурга, и црноморског басена и његове луке у Новоросијску, преко Дарданела, погодила би скоро две трећине целокупне руске поморске трговине.

Снажна америчка реакција, драстично би ограничила руску способност да учествује у пробитачној међународној трговини, и обезбедила би потребно време да се поставе много веће америчке трупе и неке европске снаге, потпомогнуте такође у централној Европи локалним савезницима Сједињених Држава. Са Кином која би вероватно била неутрална, руско руководство би се суочило са непријатним избором – економски исцрпљујућом изолацијом или врло видљивим узмицањем.

У међувремену, атрактиван дугорочан програм уздизања Кине, могао би тако да укључи и постепену инфилтрацију и насељавање кинеске радне снаге на огромном али празном североистоку Евроазије. Тренутно, званично демаркирана кинеско-руска граница, већ је преплављена константним приливом радне снаге, док на празном североистоку Азије (укљученом у царску Русију током 1850-тих година) није било озбиљног покушаја

успостављања већих руских насеља.

Помаљајућа нестабилност у североисточној Азији

Све ово заједно сугерише, да током наредних неколико деценија, тренутни територијални аранжмани на североистоку Азије могу да постану геополитички нестабилни, каткад чак експлозивни, најзад убрзавајући дуготрајније редефинисање критичних линија поделе на великом евроазијском континенту. Очигледно је, да ће Америка бити само удаљени посматрач, иако ће вероватно опрезно да прошири своје билатералне везе са Јапаном и Јужном Корејом.

Краткорочније, безбедносни проблем који представља Северна Кореја, такође ће захтевати проширену безбедносну сарадњу Сједињених Држава и Кине, и надајмо се, више проевропски оријентисане Русије. Обе земље, и Кина и Русија, вероватно би имале позитивнији утицај на било какву политичку промену која се може десити у Северној Кореји, него нескривени и сепаратни амерички напори.

Продужен период релативне стабилности и одсуство већег рата, могли би постепено да остваре кумулативни политички утицај на унутрашњу еволуцију Северне Кореје, циљајући, можда, на једно шире прилагођавање, засновано на јемствима непосредних и моћнијих суседа Северне Кореје (Кине, САД, Јапана и можда Русије).

САД, Кина и Русија треба да се удруже зарад стабилизације Блиског истока

Коначно, текући грађански ратови на Блиском истоку, које потхрањују религиозне нетрепеливости, потенцијални нуклеарни сукоби које би можда покренули екстремисти у Ирану, да не спомињем геополитичке амбиције разбуктаног националистичког таласа у Турској – уз могућу руску војну подршку – садрже могућност веће регионалне експлозије.

Идеалан геополитички одговор била би трилатерална повезаност између Сједињених Држава, Кине и Русије, са Русијом која у том контексту не имала избор, него да прихвати реалност и потребу да има боље односе и са Кином, и са Сједињеним

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

Државама.

Како се регионалне неизвесности појачавају, са потенцијално деструктивним последицама за све три главне нуклеарне силе, време је да се размисли шта би све могло да се догоди. У том контексту, Кина треба да промисли како себи може да приушти избегавање одговорности за оно што се дешава у њеном суседству. Може ли то да угрози кинеске интересе и гурне Кину ка изразито блиској војној повезаности са Русијом, што би онда могло да проузрокује претњу заједничке позиције против Сједињених Држава?

Или, хоће руски глобални статус бити више поштован, ако се створи свет у којем три војно најмоћније државе (Америка, Кина, Русија) ближе сарађују око питања која се тичу Блиског истока у скорије време, и на дужи рок, у источнопацифичком региону, у којем су кинеске амбиције тренутно пасивизирани али могу лако бити пробуђене?

Климатске промене утицаће на геополитику

Како одговорити на стратешку несигурност у турбулентном троуглу САД-Русија-Кина?

Пише: Збигњев Бжежински
недеља, 29 јануар 2017 10:17

Све горе набројано вероватно би могло да буде додатно усложњено са све већом могућношћу да оштри климатски проблеми на глобалном нивоу појачају политичке проблеме. Глобално загревање већ почиње да утиче све злослутније, наговештавајући могућност већег отопљавања што би угрозило нека станишта. Кумулативно, то би могло да произведе већу забринутост јавности него стратешка несигурност, која је постала свакодневна чињеница у размери коју до сада није искусило све рањивије човечанство.

Регионална сарадња захтеваће тако заједничку мудрост и политичку вољу да се делује заједно, упркос историјским сукобима и присуству нуклеарног оружја, увек потенцијално разорног, али које чак и после седамдесет година не доноси једнострану политичку победу.

Текст је адаптирана верзија говора којег је Збигњев Бжежински одржао у Ослу у децембру на Форуму Нобелове награде за мир.

Прекао са енглеског: Небојша Вуковић

Извор: http://www.huffint.com/entry/us-china-rus-relat_us_58on=us_world